

A aquestes alçades de segle XXI voler parlar de William Wyler com d'un director a reivindicar sonaria a desfasades pretensions: uns cinquanta anys després de l'etapa central de la filmografia de Wyler ja s'han publicat nombrosos estudis sobre la seva tasca i moltes de les seves pel·lícules han estat acceptades pel públic majoritari (que és el que crec que marca el reconeixement d'un director, i no pas els elitistes festivals de cinema). Per tant, el meu article d'aquest mes no pretén reivindicar Wyler (qui certament fou una mica menyspreat durant alguns anys), sinó simplement obrir la gana cinematogràfica als nostres lectors comentant breument el visionat d'un dels seus films, *Horizontes de grandeza* (*The big country*, 1958).

Rodada poc abans de la majestuosa *Ben-Hur* (1959) i poc després de la divertidíssima *La gran prueba* (*Friendly persuasion*, 1956), *Horizontes de grandeza* comparteix amb aquesta el fet de tractar-se d'un western, però són dos westerns força atípics. És curiós que Wyler filmaria durant la seva llarga carrera diversos westerns, amb unes carac-

terístiques molt peculiars; recordem, per exemple, a més dels dos mencionats, *El forastero* (*The westerner*, 1940). En aquest sentit, *Horizontes de grandeza* és un d'aquells westerns "de personatges" que va més enllà de les pures convencions del gènere, unes convencions que Wyler també ultrapassaria a la citada *Ben-Hur* pel que fa al cinema "de romans".

El tema d'*Horizontes de grandeza* és el de la tensa relació que existeix entre l'est i l'oest dels Estats Units, dues franges de territori que encara avui en dia presenten notables diferències en la seva manera d'entendre el món, tot i el terrible fenomen de la globalització. El xoc entre les dues cultures es concreta, per la banda oriental, en la figura de Jim (Gregory Peck) i, per la banda occidental, en la major part dels personatges que es troba, sobre tot els vinculats a la família de la seva promesa Pat (Carroll Baker). El guió del film condueix aquesta oposició fins el límit fent que la professió de Jim sigui la de mariner i, per tant, provocant que sigui considerat com a poc apte per a unes

terres tan àrides com les del *far west*. En relació amb això és important assenyalar la importància concedida per Wyler a un element com l'aigua tant a aquest film com a *Ben-Hur*. A *Horizontes de grandeza* l'aigua juga un paper transcendental per dos motius: primer, pel ja esmentat de ser l'entorn de feina de Jim i, segon, per ser el factor que fa que el ranxo Valverde, propietat de la mestra Julia (Jean Simmons) sigui tan important dins la història. Així, l'aigua suposa, per una banda, la contraposició del món de l'est envers l'aridesa de l'oest i, per l'altra, converteix la propietat de la mestra en un element imprescindible perquè el bestiar dels dos ranxers enfrontats pugui sobreviure i, per tant, relativitzar les ínfulas de grandesa i autosuficiència dels dos rivals.

Horizontes de grandeza ofereix a l'espectador una configuració en antagonisme dels seus principals personatges, tots ells molt ben definits dins un marc general d'un film que ja he definit com "de personatges". Antagònics són, òbviament, els dos ranxers, exemples de com l'odi arrelat i irracional en pot ser de destructor. De fet, podríem matisar que són dos personatges profundament enemistats, però probablement no gaire diferents un de l'altre pel que fa a la seva compartida creença que per aconseguir el seu benestar han de destruir l'altre ranxer.

També antagònics són els punts de vista de Jim i de Steve (Charlton Heston). El primer vol evitar haver de recórrer a la violència, sigui quina sigui la motivació que la pogués justificar, mentre que el segon, com a mà dreta i gairebé fill adoptiu del futur sogre de Jim, té la violència com una eina més de la seva feina. Això sí, tenen un punt en comú: tots dos estan enamorats de la mateixa dona, Pat, que l'avorreix profundament tot i ser, en el fons, l'exageració de la "masculinitat" que la mateixa Pat exigeix en el seu promès Jim.

El de Pat és un altre personatge molt ben construït i molt ben plasmat per la interpretació de Carroll Baker. Pat és una al·lota que sembla tenir-

ho tot: és bonica, és rica, té un bon promès. El personatge que sembla dibuixar-se en un principi com l'estel lluminós de la pel·lícula va enterbolint-se per la seva necessitat de veure la "masculinitat" del seu promès reflectida en el recurs de la violència, fins acabar sotmesa per l'implacable guió del film a perdre l'amor de Jim. Molt diferent a Pat és Julia, l'altre gran personatge femení del relat, posseïdor d'un caràcter igual de fort que el de la filla del ranxer, però d'esperit menys bel·ligerant que el de Pat (no hem d'oblidar que tradicionalment el rol dels mestres, advocats i altres professionals liberals als *westerns* ha estat el de representar la civilització en oposició als excessos dels altres habitants). L'amable i treballadora Julia és estimada, per dir-ho d'alguna manera, per un altre personatge masculí força important dins tot aquest entramat de relacions, com és el del fill esbojarrat de l'altre ranxer, una nova oposició entre personatges, en aquest cas entre el de Julia, símbol de la intel·ligència i l'equilibri, enfront del seu pretenent, manifestació com poques de la beneïtura i els excessos, a qui el guió de la pel·lícula també acabarà passant factura en forma de tragèdia familiar, en morir a mans del seu propi pare, el ranxer interpretat pel sempre magnífic Burl Ives, l'inoblidable pare a *La gata sobre el tejado de zinc* (*Cat on a hot tin roof*, Richard Brooks, 1958). Sortosament, Julia acabarà trobant l'amor de Jim, com a premi final del destí vers els dos personatges que més han fet per intentar evitar la violència.

Entre tants personatges importants i tanta interrelació no voldria acabar aquest article sense esmentar la gran tasca de Wyler, una vegada més, en la direcció, demostrant que va ser un dels realitzadors que més còmode es va sentir amb el format panoràmic, que tan bé cau a un film com *Horizontes de grandeza*, en el qual els grans espais i les extenses planures que requeria la història demanaven forçosament la grandiositat del format apaïsat. Wyler aconsegueix instants d'una gran bellesa aprofitant l'ús de l'entorn en relació a les motivacions dels personatges, com passa per exemple en l'escena del matí posterior a la primera arribada de Jim al ranxo, on la càmera mostra Gregory Peck sortint de la casa cap a la immensitat del paisatge que l'espera, instant seguit de la imatge de Steve observant amenaçadorament el despertar del seu rival en l'amor de Pat. El format panoràmic, igualment, no és un obstacle per a Wyler a l'hora de filmar les nombroses i tenses converses entre els personatges, siguin en interiors o en exteriors, també hem de subratllar la seva perícia a l'hora d'aconseguir donar majestuositat al duel amb els punys que mantenen Steve i Jim, al mateix temps que sap minimitzar (una nova oposició en el conjunt del film, en aquest cas de caràcter formal) el duel amb armes que mantenen Jim i el pretenent de Julia, aconseguint així Wyler anar més enllà de la pura narració i manifestar una grandesa artística que supera amb escreix la "correcció artesanal" que alguns li volgueren atribuir. ■

